

Kako otvoriti obrtničku radnju?

Kako otvoriti obrtničku radnju?

Većina budućih poduzetnika suočava se sa pitanjem treba li odabrati obrt ili poduzeće (pravno lice)? Odgovor je stvar izbora i lične odluke na osnovu potreba i mogućnosti. Prije konačne odluke potrebno je razmotriti sve pozitivne i negativne strane i jedno drugog.

Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih i registrovanih privrednih i drugih djelatnosti u osnovnom i dopunskom zanimanju sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu.

Postupak registracije obrta jednostavniji je, kraće traje i obavlja ga obrtnik sam.

Prednosti obrta

Prednost obrta u odnosu na pravna lica je u manim troškovima i jednostavnijem postupku registracije. Za registraciju obrta treba izdvojiti manje novca (ovisno o visini propisanih općinskih taksi) i pritom se troškovi ne povećavaju s brojem djelatnosti koje se u obrtu registriju. To je daleko manji iznos od troškova otvaranja pravnog lica. U uređenje radionice, poslovnog prostora ili nabavku strojeva i druge opreme potrebno je u oba slučaja uložiti ista sredstva.

Postupak registracije obrta traje 15 dana i budući obrtnik može ga jednostavno obaviti sam, dok registracija pravnog lica traje nešto duže i obavezno uključuje usluge advokata ili notara.

Značajna prednost obrta svakako su i manje složene poslovne knjige, koje se vode po načelu jednostavnog knjigovodstva, što znači da ih veliki broj obrtnika može voditi samostalno, a ako koristite usluge knjigovođe, te su usluge jeftinije od vođenja knjiga pravnih lica.

Vrlo važna prednost odnosi se i na način plaćanja poreza, a posebno poreza na dodatnu vrijednost (PDV-a). Naime najveći broj obrtnika plaća porez na dohodak, pri čemu se oporezuju samo oni primici koji su stvarno naplaćeni od kupaca, a jednako se tako u izdatke priznaju samo oni iznosi koji su plaćeni dobavljačima. Isto pravilo vrijedi i kod PDV-a, tj. obrtnici su dužni obračunati i uplatiti samo porez na dodanu vrijednost po naplaćenim računima, za razliku od pravnih lica koja PDV obračunavaju i plaćaju na sve izdane račune za obavljanje usluge ili isporučene proizvode. U uslovima dugih rokova odgode plaćanja ovo se pokazuje kao velika prednost.

Uslovi za otvaranje obrta

Uslovi za otvaranje obrta dijele se u dvije grupe: opće i posebne.

Opći uslovi koje treba ispuniti fizičko lice su:

- da je državljanin Bosne i Hercegovine,
- da je poslovno sposobno,
- da udovoljava opštim i posebnim zdravstvenim uslovima, ako je to propisano posebnim zakonom,
- da mu pravomoćnom sudskom presudom, rješenjem o prekršaju ili upravnim aktom nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja obrta dok ta mjera traje,
- da nema neizmirenih obaveza prema javnim prihodima.

Posebni uslovi su:

- propisani nivo stručnosti (stručna osposobljenost ili položen majstorski ispit) ako se radi o obavljanju vezanih obrta,
- saglasnost o obavljanju posebnog obrta u slučaju obavljanja posebnih obrta koju izdaje nadležno federalno ministarstvo ili drugo državno tijelo (npr. za obavljanje poslova miniranja ili cestovnog prevoza putnika ili stvari).

Fizičko lice može obavljati obrt kao dopunsko zanimanje ako ispunjava nabrojane uslove i ako ima već zasnovan radni odnos po bilo kom osnovu. U tom slučaju vodi obrt putem poslovode koji mora zadovoljavati sve uslove propisane Zakonom o obrtu.

Obrt se može obavljati i kao sezonski obrt i to najduže šest mjeseci unutar jedne kalendarske godine a u to vrijeme obrtnik uspostavlja svojstvo osiguranika. Sezonsko obavljanje obrta upisuje se u Obrtni registar.

Obrtom se smatra i obavljanje domaće radinosti, odnosno djelatnost izrade i dorade predmeta kod kojih preovlađuje ručni rad i usluge u domaćinstvu. Ovakav obrt obavlja se samostalno ili uz pomoć članova zajedničkog domaćinstva.

Članovi zajedničkog domaćinstva (bračni drug, djeca, roditelji, usvojenici i usvojitelji, pastorčad) mogu u obavljanju obrta pomagati obrtniku.

Dvoje ili više fizičkih lica mogu zajednički obavljati obrt ako ispunjavaju opće uslove iz Zakona o obrtu, i da najmanje jedno lice ispunjava i posebne uslove. Međusobni odnosi i odgovornosti tih lica uređuju se pisanim ugovorom kojim se uređuju obavezni odnosi u ortakluku. Zajedničko obavljanje obrta prestaje kada se broj osnivača svede na jednog i u tom slučaju može se izvršiti preregistracija u samostalno obavljanje obrta.

Penzioneri mogu obavljati obrt, ali im se u slučaju istovremenog vođenja obrta, penzija stavlja u stanje mirovanja.

Obrtom se smatra i obavljanje domaće radinosti, odnosno djelatnost izrade i dorade predmeta kod kojih preovlađuje ručni rad i usluge u domaćinstvu.

Uslov stručnosti ispunjavaju i sva lica sa VŠS ili VSS u istoj struci.

Strani državljanin može obavljati obrt pod uslovom da ima radnu dozvolu, da ispunjava opće i posebne uslove i uz primjenu načela uzajamnosti.

Uz uslove iz Zakona o obrtu, prilikom otvaranja obrta treba obratiti pažnju i na posebne zakonske propise (kao npr. Zakon o prevozu u cestovnom prometu, Zakon o komunalnim djelatnostima itd.) koji određuju posebne uslove za obavljanje pojedinih djelatnosti.

Prostor i oprema za obavljanje obrta moraju zadovoljavati propise o tehničkoj opremljenosti, zaštiti na radu, zaštiti i unapređenju čovjekove okoline, zaštiti od buke, zdravstvenim i sanitarnim uslovima, te drugim propisima koji se odnose na obavljanje -određene privredne djelatnosti.

Najmanja visina radnih i pomoćnih prostora je 2,40 m. Najmanja visina pomoćnih prostora, manjih od 10 m² je 2,10 m. Najmanja širina površine za kretanje između opreme ne smije biti manja od 0,70 m. U radnom prostoru mora biti na svakog zaposlenog, odnosno na svako radno mjesto, napravljeno najmanje 3 m² slobodne podrumске površine sa najmanje 10 m³ zapremine. Poslovni prostor koji je izgrađen na dva ili više spratova mora imati izgrađeno stubište širine 1,00 m ili šire. Poslovni prostor mora imati prostore za ličnu higijenu zaposlenih, u kojim su obuhvaćeni najmanje sa jedne strane predprostorom, u kojem je postavljen umivonik sa tekućom toplom i hladnom vodom.

Ove odredbe ne odnose se na već izgrađene poslovne prostore u kojima se obavlja obrtnička djelatnost, sa odobrenjem nadležnog općinskog organa, kao ni na postojeće poslovne prostore koji se nalaze u zonama gdje je zabranjena gradnja ili koji se nalaze u objektima proglašanim kulturno – istorijskim spomenicima.

Uslov stručnosti ispunjavaju i sva lica sa VŠS ili VSS u istoj struci. Lice koje ne ispunjava poseban uslov stručnosti, također može obavljati vezani obrt, uz uslov da zaposli radnika koji ima propisani nivo stručnosti.

Općinski organ nadležan za oblast obrtništva na teritoriju na kojem će biti sjedište obrta izdaje rješenje kojim se odobrava obavljanje obrtničke djelatnosti, odnosno rješenje kojim se zahtjev odbija u roku od 15 dana. Ako u tom roku nadležni organ ne donese rješenje kojim se odobrava obavljanje obrtničke djelatnosti, odnosno rješenje kojim se zahtjev odbija, obrtnik može, ako smatra da ispunjava uslove propisane zakonom, započeti sa obavljanjem obrta o čemu je dužan prethodno pisanim putem izvijestiti nadležni organ.

Nadležni organ dužan je donijeti rješenje u roku od 30 dana od dana primljene obavijesti.

Ako u ovakvom slučaju nadležni organ utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani zakonom, a obrtnik je započeo sa radom, smatrat će se da se obrt obavlja protivno Zakonu o obrtu.

Postupak i troškovi otvaranja obrta

Postupak otvaranja obrta pokreće se pisanim zahtjevom u općinskom organu nadležnom za oblast obrtništva, na čijem će području biti sjedište obrta. Svi potrebni obrasci za registraciju obrta dostupni su u općinskom organu i besplatni su.

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta nedavno je pokrenulo vođenje Obrtnog registra putem računara, čime se ubrzava i olakšava registracija obrta. U ovoj godini ministarstvo namjerava pokrenuti i internetski servis e-obrt. Ova usluga omogućavala bi da se elektronskim putem popune sve stavke potrebne za pokretanje postupka osnivanja obrta.

Sjedište obrta je mjesto (adresa) u kojem se nalazi radionica ili poslovni prostor. Ako za obavljanje obrta nije potreban prostor jer se djelatnost obavlja na terenu (npr. kod građevinskih ili prijevozničkih djelatnosti), tada je sjedište obrta adresa na kojoj obrtnik ima prebivalište, a to je najčešće adresa stanovanja. Ako se obrt obavlja u više radionica ili poslovnih prostora, sjedište je u jednome od mjesta koje obrtnik odredi, a ostali se registriju kao izdvojeni prostori (obrazac RL-2). U slučaju preseljenja, sjedište obrta se može promijeniti prijavom promjene u općinskom organu nadležnom za oblast obrtništva.

Zahtjevu za izdavanje obrtnice potrebno je priložiti:

- ovjerenu fotokopiju CIPS lične karte,
- popunjene obrasce RL-1 i RL-3,
- ljekarsko uvjerenje kojim se dokazuje posebna zdravstvena sposobnost, ako je propisana za djelatnost koja se registri-
ra,
- dokaz o ispunjavanju uslova stručnosti (svjedočanstvo o završnom ispitu, majstorska diploma, uvjerenje o stručnoj osposobljenosti ili izjava o zapošljavanju stručnog poslovođe),
- dokaz o pravu korištenja poslovnog prostora, ako je potreban za obavljanje djelatnosti koja se registri-
ra (ZK izvod o vlasništvu ili ugovor o zakupu),
- potvrdu da odlukom organa starateljstva nije stavljen pod starateljstvo,
- potvrdu da mu pravomoćnom sudskom presudom, rješenjem o prekršaju ili upravnim aktom nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja obrta dok ta mjera traje,
- potvrdu od nadležne poreske uprave da nema neizmirenih obaveza prema javnim prihodima,
- saglasnost o obavljanju posebnog obrta u slučaju obavljanja posebnog obrta i
- dokaze o uplati cijene obrtnice i upravnih taksi.

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta nedavno je pokrenulo vođenje Obrtnog registra putem računara, čime se ubrzava i olakšava registracija obrta.

U obrazac RL-1 upisuju se podaci o firmi obrta i vlasniku obrta. Firma je ime pod kojim obrt posluje i mora sadržavati naziv obrta, oznaku obrta, ime i prezime obrtnika i sjedište (npr. Staklorezačka radnja Biser, vl. Ime Prezime, Mostar, XXXV. ulica 12), a može sadržavati i posebne oznake (npr. neki znak ili logo). Firma se mora istaknuti u obliku ploče ili natpisa na ulazu u sjedište obrta i izdvojene prostore

Obrazac RL-3 sadrži podatke o djelatnostima obrta po šiframa djelatnosti iz Standardne klasifikacije djelatnosti uz njihove nazive. Ukoliko predviđeni naziv ne odgovara sasvim željama obrtnika, moguće ga je proširiti prema potrebi kako bi točno definirao čime se taj obrt bavi. Obrazac ima rubrike za upis tri djelatnosti, ali broj djelatnosti za koje se obrt može registrirati nije ograničen, pa se u slučaju registriranja više djelatnosti koriste dodatni RL-3 obrasci.

Cijena obrtnice zavisi od visine propisanih općinskih taksi.

Pečat služi za ovjeravanje računa i drugih dokumenta koji nastaju u poslovanju obrta.

Šta nakon registracije?

Kod upisa u Obrtni registar obrtnik može odlučiti da odmah započne s obavljanjem djelatnosti ili može odrediti neki datum unutar godinu dana od registracije za početak obavljanja djelatnosti, a čak i ne mora unaprijed odrediti taj datum, nego ga može naknadno prijaviti. Važno je samo da prijavi datum početka djelatnosti unutar godine dana od registracije, jer se u protivnom obrt briše iz registra i cijeli postupak ponavlja.

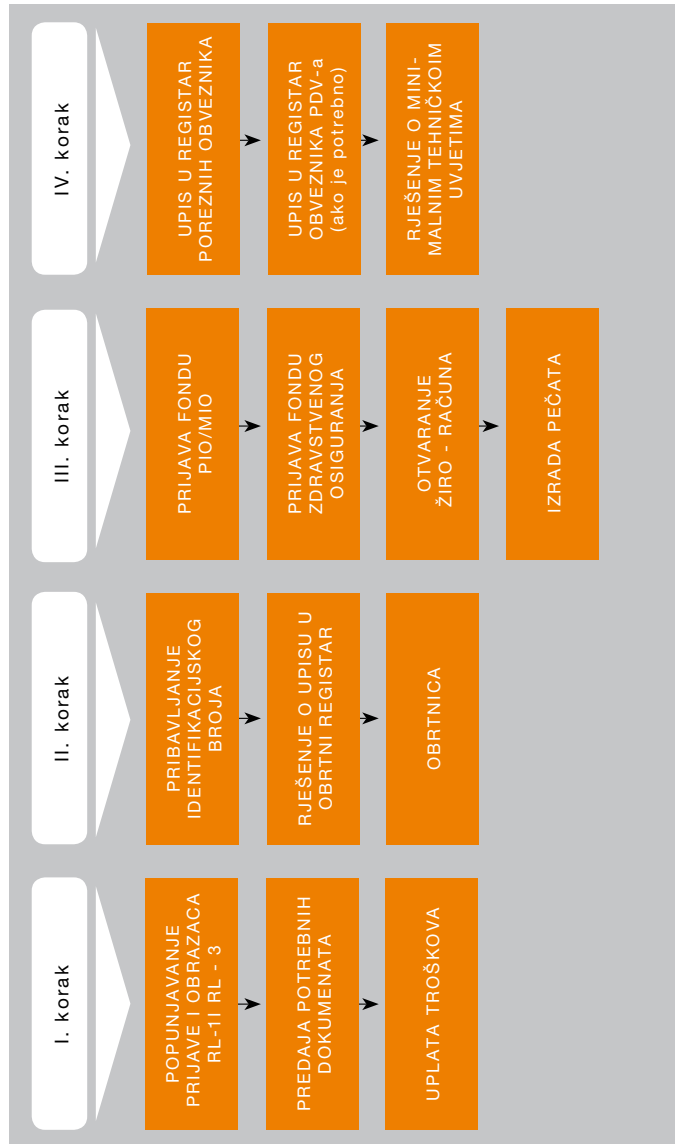
Općinski organ nadležan za oblast obrtništva dužan je sva rješenja u vezi s obavljanjem obrta dostaviti obrtniku, organu nadležnom za poreze, nadležnim inspekcijama, obrtničkoj komori kantona, nadležnom fondu zdravstvenog i penzijskog osiguranja i Federalnom zavodu za statistiku, ali dobro je i da obrtnik sam s kopijom rješenja o otvaranju obrta i radnom knjižicom posjeti ispostave dva fonda kako bi regulirao svoj penzijski staž i pravo na zdravstvenu zaštitu.

Također, obrtnik ima obvezu u roku od osam dana od početka obavljanja djelatnosti prijaviti se u registar poreznih obveznika pri ispostavi Porezne uprave, prema svom prebivalištu ili uobičajenom boravištu. Ukoliko ocijeni da će u prvoj godini poslovanja ostvariti ukupne primitke u iznosu većem od 50.000 KM, trebao bi podnijeti i prijavu u registar obaveznika PDV-a.

Osim ovih administrativnih obaveza, da bi se stvarno počelo poslovati treba:

- otvoriti žiroračun i
- napraviti pečat.

Pečat služi za ovjeravanje računa i drugih dokumenta koji nastaju u poslovanju obrta. Može se napraviti kod pečatoresca, kojemu je potrebno donijeti kopiju rješenja o registraciji obrta. Žiroračun se otvara u bilo kojoj poslovnoj banci koju obrtnik sam odabere i za to je potrebno u banku donijeti rješenje o registraciji obrta. Prije početka obavljanja obrta obrtnik je dužan pribaviti Rješenje o minimalnim tehničkim uslovima za poslovni prostor.

Kontakti u Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta:

Ministar:

Velimir Kunić, dipl. iur.,
Tel.: + 387 36 44 91 20, fax: + 387 36 44 91 22,
E-mail: ministar@fmrpo.gov.ba

Tajnik/Sekretar:

Jozo Bejić, dipl. ing. stroj.
Tel.: + 387 36 44 91 23, fax: + 387 36 44 91 22
E-mail: tajnik@fmrpo.gov.ba

Sjedište: Zgrada "Projektant", III. kat, Stjepana Radića 33,
Mostar, Tel.: + 387 36 44 91 20, fax: + 387 36 44 91 22,
Internet: www.fmrpo.gov.ba, E-mail: fmrpo@fmrpo.gov.ba